

ინოვაციური პროცესების გავლენა საქართველოს ეკონომიკაზე

დავით კატამაძე

ეკონომიკის დოქტორი, ბათუმის შოთა რუსთაველის სახელმწიფო უნივერსიტეტის ასოცირებული პროფესორი

DAVID KATAMADZE

Doctor of Economics, Shota Rustaveli State University, Associate Professor. Georgia

ანოტაცია

თანამედროვე ეტაპზე ქვეყნების მიერ გამოიყენება ინოვაციური პოლიტიკის წარმართვის სამი – ტრადიციული, იმპლიციტური და ექსპლიციტური მოდელი. ტრადიციულ მოდელში ინოვაციის ათვისება უკავშირდება შედარებით ვიწრო ამოცანის გადაწყვეტას: მრეწველობის და კვლევის შეკავშირებას საგანგებო პროგრამების მეშვეობით. იმპლიციტურ მოდელში ინოვაციებისადმი სწრაფვა თან სდევს ყველა სამთავრობო სტრუქტურის მუშაობას. ის არაა „ხილვადი“ იმ თვალსაზრისით, რომ არ უკავშირდება სახელმწიფოს სათანადო ჩარევას მრეწველობის განვითარებაში.

საქართველოს შეუძლია, ინოვაციური პოლიტიკის არსებულ მოდელებს შორის აირჩიოს მისთვის ხელსაყრელი ვარიანტი, რომლის მეშვეობითაც იგი შეძლებს საკუთარი ეკონომიკური და სოციალური ინფრასტრუქტურის გარდაქმნას ინოვაციების ათვისების მეშვეობით. საზღვარგარეთის ქვეყნებში განვითარებული ინოვაციური პროცესებისა და საქართველოში შექმნილი მდგომარეობის შესახებ ჩვენ მიერ წარმოებულმა კვლევებმა აჩვენა, რომ ჩვენი ქვეყნის ინოვაციური პოლიტიკა უნდა ეფუძნებოდეს შესაბამისი სამართლებრივი რეგულირების მექანიზმის ჩამოყალიბებას, თავისუფალი კონკურენციის

პირობებისა და ინტელექტუალური საკუთრების დაცვას, შესაბამისი სტანდარტების დამუშავებას, მათი დაცვისა და სამრეწველო პროდუქციის ხარისხის კონტროლს. ის ხელს უნდა უწყობდეს მეცნიერებასა და მრეწველობას შორის კავშირების განმტკიცებას, უზრუნველყოფდეს ფირმებს სარისკო კაპიტალით და ინოვაციების ბაზრის შესახებ ინფორმაციით. კვლევის შედეგად გამოიკვეთა ის პრობლემები, რომლებიც ხელს უშლიან საქართველოში ინოვაციური პროცესების განვითარებას. ნაშრომის ბოლოს მოცემულია ის რეკომენდაციები, რომელთა გატარებაც ხელს შეუწყობს ჩვენს ქვეყანაში ინოვაციური პოლიტიკის სწორად წარმართვას.

საკვანძო სიტყვები: ინოვაციური პროცესები, ინოვაციური პოლიტიკა, ტექნიკური კულტურა, ტექნოლოგიური მწარმოებლურობა, ოპერაციული კვალიფიკაცია, სახელოვნო კვალიფიკაცია, სამრეწველო ინოვაცია, ინდუსტრიის დივერსიფიცირება.

IMPACT OF INNOVATIVE PROCESSES ON THE ECONOMY GEORGIA

Abstract

At the present stage of the country by using innovative policy three-traditional, implicit and explicit model. Mastering the traditional model of innovation is associated with a relatively narrow solution: industry and research programs through special connections. Implicit model innovation of aspiration followed by all government agencies to operate. It is not “visible” to the point that has to do with the state of the industry in the development of appropriate intervention.

Innovative politics of the models can choose between a favorable option, through which it will be able to transform its economic and social infrastructure through the utilization of innovations. Foreign countries developed innovative processes in Georgia and the current situation in our research we have shown that our country's innovation politics should be based on the relevant legal regulation mechanism, free competition conditions and intellectual property protection, the standards process, their protection and industrial production quality control. It should contribute to the strengthening of ties between science and industry, venture capital firms that provide services and information about innovations market. The research identified the problems that hinder the development of innovative process in Georgia. At the end of the paper's recommendations, the implementation of which will help our country to conduct innovative politics.

Key words: *Innovative processes, innovative policy, technical culture, technological productivity, operating skills, craft skills, industrial innovation, industry diversification.*

შესავალი

თანამედროვე მსოფლიო ეკონომიკის გლობალიზაციისა და ინტერნაციონალიზაციის პირობებში ინოვაციების სფეროში დაგროვილი უახლესი მიღწევების ათვისებით განსაკუთრებით დაინტერესებულნი არიან განვითარებადი ქვეყნები, რომელთაც სურთ, ერთის მხრივ, უკეთ გამოიყენონ მათ მფლობელობაში არსებული აქტივები, მეორე მხრივ კი, ისწრაფვიან ინდუსტრიალიზაციის სფეროში საზღვარგარეთ დაგროვილი ინოვაციების, ცოდნისა და გამოცდილების ათვისებისკენ.

ამ მიზნის მისაღწევად საჭიროა მათ განხორციელონ შესაბამისი ინოვაციური პოლიტიკა. განვითარებადი ქვეყნების ინოვაციური პოლიტიკა უნდა ეფუძნებოდეს შემდეგ ორ პრინციპს: 1. ეკონომიკის ინოვაციებით უზრუნველყოფას; და 2. სახელმწიფოს მხრიდან მრეწველობის საქსპორტო პოტენციალის განვითარების აქტიურ ხელშეწყობას.

ნაშრომის კვლევის მიზანია ვაჩვენოთ თუ რამდენად მნიშვნელოვანია ინოვაციური პოლიტიკის სწორად წარმართვა საქართველოს ეკონომიკის ინდუსტრიალიზაციის დონის ამაღლების თვალსაზრისით. სტატიის კვლევის ამოცანაა ვაჩვენოთ, რომ თანამედროვე ეტაპზე საქართველოს ეკონომიკის სწრაფი განვითარების ერთადერთი გზაა არა საკუთარი ინოვაციური პროცესების დამუშავება (რაც ძალზე შრომატევადი და ხანგრძლივი პროცესია), არამედ საზღვარგარეთ აპრობირებული ინოვაციური პროცესებისა და ტექნოლოგიების გადმოტანა (რაც მნიშვნელოვნად ამცირებს დროისა და მატერიალურ-ფინანსურ დანაკარგებს). კვლევის ორიგინალობა მდგომარეობს იმაში, რომ ნაშრომში გამოვლენილია ის პრობლემები, რომლებიც ხელს უშლიან ინოვაციური პროცესების სწორი მენეჯმენტის შედეგად საქართველოს ეკონომიკაზე დადებითი ეფექტის მაქსიმალურ ამოქმედებას. ავტორის წვლილი ამ სფეროში გამოიხატება იმ პრობლემების კვლევაში, რაც ხელს უშლის ინოვაციური პოლიტიკის წარმართვის ბერკეტების დროულ და რაციონალურ გამოყენებას. კვლევის პროცესში გამოყენებული იქნა უცხოური ქვეყნების ინოვაციური პროცესების შესახებ მონაცემთა თავმოყრის, ანალიზისა და სინთეზის მეთოდი, აგრეთვე საქართველოს ინოვაციურ პროცესებზე დაკვირვების, შედარებისა და ანალოგიის გატარების მეთოდები.

საქართველოში ინოვაციური პროცესების განვითარების კომპლექსური შეფასებისთვის საჭიროა, განვიხილოთ ერთ დროს ჩამორჩენილი და სწორი ინოვაციური პოლიტიკის გატარების შედეგად დღეისთვის წარმატებული განვითარებადი ქვეყნების გამოცდილება ინოვაციური პროცესების განვითარების სფეროში. განვითარებადმა ქვეყნებმა, რომლებიც ინოვაციური „ბრძოლის წინა ხაზზე“ არ იმყოფებიან, ადგილობრივი ინდუსტრიის მწარმოებლობისა და მოსახლეობის კეთილდღეობის ამაღლება შეიძლება სცადონ საკუთარი კვლევის გაფართოებისა და ახალი ცოდნის დამოუკიდებლად შექმნის გზით, მაგრამ მათი

ეკონომიკის განვითარების ასეთი სტრატეგიის არჩევა ბევრად უფრო ხანგრძლივი და რთულია. ვიდრე უკვე არსებული ცოდნისა და გამოცდილების გაზიარება. ამასთან, განვითარებად ქვეყნებში არსებობდა ინოვაციების ინტენსიურად ათვისების შესაძლებლობები, ხოლო ინოვაციური პროცესების განვითარების პოტენციალი კი, შესაბამისად, არსებობდა მრეწველობაში.

განვითარებად ქვეყნებში მიმდინარე ინოვაციური პროცესები მოიცავს ადგილობრივი მეწარმეების მიერ ახალი ინოვაციების ან სამუშაო პრაქტიკის ათვისებას, მიუხედავად იმისა, დამოუკიდებლად იგი შემუშავებული თუ შექმნილია ტრანსფერის მეშვეობით. ამ პროცესს შედეგად მოჰყვა ხელმისაწვდომი ინოვაციების ადაპტირების მეშვეობით პროდუქციის ხარისხის გაუმჯობესება, ადგილობრივ ინდუსტრიაში პროგრესული მიღწევების გამოყენების საფუძველზე ახალი დარგების შექმნა, დამოუკიდებლად განვითარებული ინოვაციების სამეწარმეო ათვისების შედეგად სახელმწიფოს მიერ გლობალური კონკურენტუნარიანობის შექმნა.

განვითარებადი ქვეყნების მიერ ინოვაციების განვითარებასთან დაკავშირებული ამოცანების რეალიზაცია მოითხოვს შესაბამისი ტექნიკური კულტურის დამკვიდრებას, მეწარმეობის მასტიმულირებელი ინიციატივების ხელშეწყობას. ამ შემთხვევაში სულაც არ არის აუცილებელი, განვითარებადი ქვეყანა ბრძალ მისდევდეს ინდუსტრიული ქვეყნების პრაქტიკიდან აღებულ მოდელს, რომლის მიხედვითაც ინოვაცია იწყება და ვითარდება ორიგინალური კვლევებიდან. სამეცნიერო-კვლევით, საცდელ-საკონსტრუქტორო სამუშაოთა ჩატარება და მათ საფუძველზე ტექნოლოგიების განვითარება შეუძლიათ მხოლოდ მრეწველობით განვითარებულ ქვეყნებს.

იმისთვის, რომ ინოვაციური პროცესები დაინერგოს განვითარებად ქვეყნებში, საჭიროა, მათ აქ დახედეს სათანადო ტექნიკური გარემო. ამით დაბალშემოსავლიან ქვეყნებს შესაძლებლობა ეძლევათ, სხვების ინდუსტრიული მიღწევების ათვისებით მიაღწიონ სამრეწველო ინოვაციების თანდათანობით ჩანაცვლებას და გაუმჯობესებას, როგორც მიკრო-, ასევე მაკროდონეებზე [1. გვ.-84]. ამ პროცესში მნიშვნელოვანია ტექნიკური კულტურისა და განათლების როლი, რადგანაც სწორედ ისინი განსაზღვრავენ ინოვაციური პროცესების მიმართ კომპანიების მგრძობიანობას, ქმნიან გლობალურ ცოდ-

ნასთან მიერთების, სტრატეგიულ ალიანსებში, ერთობლივ კვლევებში, საკომუნიკაციო და სხვა სახის ქსელებში მონაწილეობის შესაძლებლობას.

სამრეწველო ფირმები ინოვაციური პროცესების მწარმოებლურობის „აკრეფას“ იწყებენ ოპერაციული და სახელობო კვალიფიკაციის შექმნიდან. შემდგომ სტადიაზე ისინი უკვე დამოუკიდებლად აპროექტებენ და ამუშავებენ ნაწარმს. სამრეწველო ინოვაციების შექმნისთვის კვლევა მათში უფრო გვიან იწყება, მაშინ, როდესაც დაგროვდება ამისთვის აუცილებელი ინტელექტუალური და ფინანსური კაპიტალი.

თანამედროვე მსოფლიოში მრავალი მაგალითის მოყვანა შეიძლება იმასთან დაკავშირებით, თუ როგორ შეუწყო ხელი ოდესღაც ეკონომიკურად ჩამორჩენილი მცირე ქვეყნების სწრაფ განვითარებას სწორად დაგეგმილმა, სათანადოდ რეალიზებულმა ინოვაციურმა პოლიტიკამ. საილუსტრაციოდ შეიძლება მოყვანილ იქნეს მავრიკიის, ჰონგ-კონგის, თურქეთის, ტაილანდის, მალაიზიისა და ფინეთის მაგალითი.

მავრიკიამ, ამ პატარა და ოდესღაც უღარიბესმა ქვეყანამ, მოკლე პერიოდში 1984 წლიდან, 10 წლის განმავლობაში შეძლო, გაეორმაგებინა შემოსავალი ერთ სულ მოსახლეზე, რომელმაც 1995 წელს 2.200 დოლარს გადააჭარბა, რაც იმ დროისთვის განვითარებადი ქვეყნების იშვიათი მიღწევა იყო. თუ 1983 წელს აქ უმუშევრობის დონე იყო 20%, 1988 წელს ეს მაჩვენებელი 4%-მდე დაეცა. ყოველივე ეს მიღწეული იქნა მავრიკიის მიერ მრავალ სფეროში წარმატებით გატარებული რეფორმების შედეგად. 1984 წელს ამ ქვეყნის მთავრობამ მკვეთრად შეამცირა საგადასახადო განაკვეთები, მოხსნა კვლევითი იმპორტზე და დააარსა ე.წ. საექსპორტო წარმოების ზონები, რომლებშიც ექსპორტისთვის განკუთვნილი პროდუქცია იწარმოება ზედმეტი ბიუროკრატიული შეზღუდვების, საქონლისა და კაპიტალის იმპორტისთვის ხელის შეშლის გარეშე. შედეგად, მრავალმა აზიურმა კომპანიამ მავრიკიაში დააარსა საკუთარი ოფისორული საწარმოები. ეს პროცესი ჯერ გადამამუშავებელ მრეწველობაში დაიწყო და მავრიკია შალის ექსპორტის მიხედვით მესამე ადგილზე გავიდა მსოფლიოში. ამჟამად, მან თითქმის შეწყვიტა ქსოვილის წარმოება და წარმატებით ახდენს მისი ინდუსტრიის დივერსიფიცირებას, ითვისებს რა საიუველირო და ნავთობ-ქიმიურ წარმოებას.

პონგ-კონგის ინდუსტრიული განვითარება კიდევ უფრო მეტ შთაბეჭდილებას ტოვებს. 1970 წელს მთლიანი ეროვნული პროდუქტი ერთ სულ მოსახლეზე 800 დოლარს შეადგენდა. 1992 წელს კი ამ მაჩვენებელმა 15 ათას დოლარს გადააჭარბა, ანუ მიაღწია ევროპის განვითარებული ქვეყნების დონეს. ეს ნახტომიც ამ ქვეყანაში მრეწველობის ინოვაციური დარგების განვითარების პრიორიტეტულობამ განაპირობა.

თურქეთმაც აირჩია ინდუსტრიული განვითარების მსგავსი გზა. იგი დაახლოებით 50-70 წლის განმავლობაში ნელდულის ექსპორტიორი და მძიმე ინდუსტრიის, რთული ნაწარმის (ნაკეთობის) იმპორტიორი ქვეყნიდან, მაღალი დამატებული ღირებულების მქონე ნაწარმისა და მძიმე მრეწველობის პროდუქციის მსოფლიო მიმწოდებლად გადაიქცა. ეს კი მიღწეული იქნა იმ მიზანმიმართული ინოვაციური პოლიტიკის გატარების შედეგად, რომელიც ჯერ (1930-70 წლებში) იმპორტის ჩამნაცვლებელი დარგების, შემდეგ კი ექსპორტზე ორიენტირებული მრეწველობის განვითარებას ითვალისწინებდა. განვითარების აღნიშნული პროცესი თავისუფალი არ იყო გაუთვალისწინებელი პრობლემებისგან. განსხვავებით ლათინური ამერიკის და სამხრეთ-აღმოსავლეთ აზიის რიგი ქვეყნებისგან, იმპორტჩამნაცვლებელი ინდუსტრიალიზაციის პირველი ფაზის დასრულებისთანავე, თურქეთმა შეძლო წარმატებით ჩართულიყო კონკურენციაში. ბოლო დროს თურქეთის მრეწველობამ შეძლო ტელეკომუნიკაციის სფეროში რამდენიმე ისეთი ინოვაციური სიახლის დანერგვა, რომელთა დამუშავების საფუძველი საკუთარი კვლევითი პროექტების შედეგები გახდა. [3. გვ-23]

ინოვაციური პოლიტიკის გამოყენების საფუძველზე ეკონომიკის წარმატებით განვითარების კარგი მაგალითია ტაილანდი, მაღაიზია და ფინეთი. მაგ., ინოვაციური პოლიტიკა ფინეთის განვითარების სტრატეგიის საფუძველია. ის აერთიანებს სახელმწიფო მართვის ორგანოების, პროფკავშირების, სხვა საზოგადოებრივ ინსტიტუტთა და კერძო ბიზნეს-სტრუქტურების ძალისხმევას. ექსპერტთა შეფასებით, თანამედროვე ეტაპზე ამ ქვეყნებს აქვთ რეალური შანსი, გადაიქცნენ მსოფლიოს ყველაზე კონკურენტუნარიან ქვეყნებად, რასაც ისინი სწორედ შედეგიანი ინოვაციური პოლიტიკის გატარების მეშვეობით აღწევენ. მათ მიერ განხორციელებული ინოვაციური პოლიტიკა ემყარება სპეციალ-

ური ინოვაციური პროცესების მხარდაჭერას, რეგიონულ სამეწარმეო დონეზე ინოვაციების ათვისების სტიმულირებასა და დარგთაშორისი ბალანსის კოორდინაციაში ინოვაციის როლის დადგენას [4. გვ-24].

თვისებრივად მსგავსი თანამიმდევრობით უნდა დაინერგოს ინოვაციური პროცესები საქართველოშიც, რომლის კრიზისიდან გამოსვლის გრძელვადიანი სტრატეგიაც სწორედ ეკონომიკის ინდუსტრიალიზაციაზე უნდა გადიოდეს. ჩვენს ქვეყანას შეუძლია ინოვაციური პოლიტიკის ზემოთ განხილულ მოდელებს შორის აირჩიოს მისთვის ხელსაყრელი ვარიანტი, რომლის მეშვეობითაც იგი შეძლებს საბაზრო ინფრასტრუქტურის გარდაქმნას სამრეწველო ინოვაციების ათვისების მეშვეობით.

საქართველოს ინოვაციური პოლიტიკა უნდა ითვალისწინებდეს შესაბამისი სამართლებრივი რეგულაციების განვითარებას, თავისუფალი კონკურენციის პირობებისა და ინტელექტუალური საკუთრების დაცვას, სტანდარტების შექმნას და შესრულებას, იურიდიული სისტემის მუდმივ სრულყოფას, ბიუროკრატის შემცირებასა და მეწარმეებისთვის სხვა, ხელისშემშლელი ბარიერების მოხსნას. იგი ხელს უნდა უწყობდეს მეცნიერებასა და მრეწველობას შორის კავშირების განმტკიცებას, უზრუნველყოფდეს სამეწარმეო კომპანიებს საწყისი და სარისკო კაპიტალის წყაროებით, უქმნიდეს მათ სათანადო მატერიალურ, ინფორმაციულ და კულტურულ გარემოს.

მეწარმეთათვის ტექნიკური, ფინანსური, კომერციული, იურიდიული და სხვა სახის დახმარების გაწვევისთვის დიდი მნიშვნელობა აქვს საქართველოში შესაბამისი ინფრასტრუქტურის ჩამოყალიბებას — მცირე ბიზნესის ინკუბატორებს, ინდუსტრიულ პარკებს, მუდმივმოქმედ საინფორმაციო ცენტრებს, რომლებიც ექსპერტულ მომსახურებასა და სხვა რესურსებს მიაწვდის დამწვებ ფირმებს. მნიშვნელოვანია ფინანსური დახმარების სხვადასხვა ფორმების არსებობა, დაწვებული მიკროდაფინანსებიდან, ვენჩურული (სარისკო) კაპიტალის ფირმებით და ფონდებით დამთავრებული.

ამასთან, ჩვენს ქვეყანაში გასათვალისწინებელია ინოვაციის მომწიფების კვალობაზე, ფინანსური მოთხოვნილების ცვლილების ხასიათი. საქართველოში ინოვაციური პროცესის რეალიზაცია უნდა მოხდეს შემდეგი თანამიმდევრობით: ჯერ უნდა მოხდეს იდეის

ფორმულირება, შემდეგ ახალი პროდუქციის წარმოების ათვისება და რეალიზება, როგორც ქვეყნის შიგნით, ისე საზღვარგარეთ. ამისთვის საჭიროა ჩვენს ქვეყანაში მოხდეს უცხოური კაპიტალის მოზიდვა, შემდეგ შეიქმნას ინოვაციური პოლიტიკისთვის ხელსაყრელი გარემო, „გადმონერგილ იქნეს“ უცხოეთის უახლესი მიღწევები, ინოვაციური მენეჯმენტისა და მარკეტინგის პროგრესული მეთოდები.

კაპიტალით დახმარების საჭიროება განპირობებულია იმით, რომ ჩვენს ქვეყანაში დამწვებ სამრეწველო ფერმებს, განსაკუთრებით რეგიონებში, არ გააჩნიათ ნაწარმის დაპროექტების, გამოცდისა და წარმოების მოსაწყობად საჭირო ფინანსური რესურსები. საქართველოში ინოვაციური სტრატეგიის რეალიზაციისთვის ხელსაყრელი გარემოს ფორმირებით დახმარების გაწევა გულისხმობს შესაბამისი ინფრასტრუქტურის (ინკუბატორების, ტექნოპარკების, საკონსულტაციო ცენტრებისა და სხვა) ქსელის შექმნას. მათი მეშვეობით ქვეყანა დამწვებ მწარმოებს უზრუნველყოფს ოფისებით, უქმნის გამოცდილების გაზიარებისა და ერთობლივი მოქმედების საშუალებას.

უცხოეთის უახლესი მიღწევების, ინოვაციური მენეჯმენტისა და მარკეტინგის პროგრესული მეთოდების ტრანსფერის მეშვეობით საქართველოს მიმართ გაწეული აქტიური დახმარება ითვალისწინებს გამოცდილი უცხოელი ექსპერტების მხრიდან კონსულტაციების მიღებას, მათ აქტიურ მონაწილეობას ახალი ნაწარმის დაპროექტებასა და გამოცდაში, საბაზრო პოტენციალის კვლევაში, დამწვები ფერმების პერსონალის ტრენინგში, დახმარებას პრეზენტაციების ჩატარებასა და საცდელ პროექტთა რეალიზებაში და ა. შ. ჩვენი ქვეყნისთვის გაწეულმა ინფორმაციულმა დახმარებამ უნდა გაარკვიოს მეწარმეები სპეციალურ პროგრამებში, ხელმისაწვდომი გახადოს შესაბამისი მონაცემები, მაგ., საბაზრო მოთხოვნისა და სამრეწველო ინოვაციების შესახებ.

საქართველოს ინოვაციური პოლიტიკა მიმართული უნდა იყოს იქეთ, რომ ინოვაციებმა სტიმული მისცეს ახალ კვლევებს, ხელი შეუწყოს მათი წარმოებისთვის საჭირო რესურსების გენერირებას. სამეცნიერო-კვლევითი საქმიანობა უნდა გახდეს ჩვენი ქვეყნის წინსვლის მიმანიშნებელი კრიტერიუმი. ინოვაციური კვალიფიკაციის ფორმირება შესაძლებელია მხოლოდ სამეცნიერო კვლევების შედეგად, ამიტომ ჩვენს ქვეყანაში ინოვაციური პროცეს-

ების განვითარების ხელშემწყობ უმაღლეს ინსტიტუციონალურ სისტემას უნდა წარმოადგენდეს კვლევითი ორგანიზაციები, სასწავლო დაწესებულებები, სამეცნიერო შედეგების კომერციალიზაციის ცენტრები და ა. შ.

საქართველოში ეფექტიანი ინოვაციური პოლიტიკის გატარების შედეგად, აქცენტი თეორიული (ფუნდამენტური) სამეცნიერო კვლევებიდან უნდა გადავიდეს გამოყენებით, პრაქტიკულ საკითხებზე, რომელთა თემატიკა უნდა შეესაბამებოდეს ადგილობრივ მოთხოვნილებასა და შესაძლებლობებს. სამწუხაროდ, ჩვენი ქვეყნისთვის დამახასიათებელია მეცნიერების დისტანცირება პრაქტიკისგან. ამ პრობლემის დაძლევის ერთადერთი გზაა კვლევითი ორგანიზაციების დაფინანსებაში სათანადო მექანიზმების დროული გამოყენება. საქართველოსთვის მიზანშეწონილია მეცნიერების დაფინანსების ისეთი მექანიზმის ამოქმედება, რომელშიც ბიუჯეტის 50-70% უნდა შეიქმნას გარანტირებული რესურსებისგან, მაგ., სახელმწიფო ფინანსებისგან, ხოლო დარჩენილი 30-50% კი – კონტრაქტის საფუძველზე, სარისკო (ვენჩურული) კაპიტალისგან, მაგ., კერძო ბიზნესისგან. მაგ., ფინეთში კვლევა და განვითარებაზე ბოლო პერიოდში ინვესტირებული სახსრების ნახევარზე მეტი მხოლოდ ერთი კომპანიისგან – ნოკიასგან მომდინარეობდა [5. გვ-50]. გასაგებია, რომ დაფინანსების მსგავსი წყაროების გამოყენება ჩვენი ქვეყნის ინოვაციური კვლევების განხორციელებისთვის ნაკლებად შესაძლებელია. ამიტომ ჩვენს ქვეყანაში უფრო მნიშვნელოვანია ინოვაციურ კვლევაზე სახელმწიფოს მხრიდან შესაბამისი ფინანსური დახმარების გაწევა.

დასკვნა

ამრიგად, 1990-იან წლებში განვითარებულმა გლობალურმა პოლიტიკურ-ეკონომიკურმა პროცესებმა მნიშვნელოვანი ძვრები მოახდინეს საქართველოს ეკონომიკაში. ქვეყანაში გამოიკვეთა მსოფლიოს დანარჩენ ქვეყნებთან შედარებით ინოვაციური პოლიტიკის არასრულყოფილი მენეჯმენტი, საწარმოთა მიერ მორალურად გაცვეთილი ტექნოლოგიების ფლობა და ინოვაციური პროცესების განვითარების საკმაოდ დაბალი დონე. საქართველო ვერ შეძლებს საკუთარი მატერიალური და ფინანსური სახსრებით თავისი ინოვაციური ტექნოლოგიების დამოუკიდებლად გამოგონებას, გამოცდასა და დანერგვას, ამიტომ დღის წესრიგში დგება სწორი ინოვაციური პოლიტიკის

გატარების შედეგად წარმატებული ქვეყნების მიერ ინოვაციური პროცესების განვითარების სფეროში დაგროვილი გამოცდილების გადმონერგვის აუცილებლობა.

კვლევის ძირითადი თეორიული და პრაქტიკული შედეგები გამოიხატება საქართველოში ინოვაციური პროცესების არაფექტური მენეჯმენტის ნიშნების გამოვლენაში. ნაშრომის კვლევის შედეგად მიღებული თეორიული და მეთოდოლოგიური შედეგები გამოადგებათ ინოვაციური პროცესებისა და ინოვაციური პოლიტიკის საკითხებით დაინტერესებულ მეცნიერ-მუშაკებს, მკვლევარებს, დოქტორანტებს, მაგისტრანტებსა და ბაკალავრიატის სტუდენტებს, ხოლო კვლევის პრაქტიკული შედეგები კი შეიძლება გამოყენებულ იქნეს სამეცნიერო-კვლევითი დაწესებულებების, საცდელ-საკონსტრუქტორო ლაბორატორიების, ინოვაციური-მეწარმეების, ეკონომიკის მდგრადი განვითარების სამინისტროსა და ინოვაციური პოლიტიკის რეალიზაციით დაკავებული სხვა აღმასრულებელი ორგანოების მუშაკთა მიერ.

რეკომენდაციები. ამრიგად, საქართველოს ეკონომიკურ აღმავლობაზე დიდი გავლენის მოხდენა შეუძლია ინოვაციური პოლიტიკისა და კვლევითი პროცესების სწორად წარმართვას, რისთვისაც საჭიროა გატარდეს შემდეგი ღონისძიებანი:

1. ინოვაციური პროცესების ინტენსიური

განვითარების მიზნით საჭიროა, ჩვენი ქვეყნის ხელისუფლებამ წარმართოს ისეთი ინოვაციური პოლიტიკა, რაც შექმნის პროგრესული სამრეწველო ინოვაციების მოზიდვის ხელსაყრელ გარემოპირობებს;

2. საქართველოში უნდა ამოქმედდეს ისეთი ინოვაციური პროექტები, რომელთა ფუნქციონირება მეწარმეებს მისცემს ლოკალურად არსებული რესურსებისა და გლობალური ბაზრების მაქსიმალური ეფექტიანობით გამოყენების შესაძლებლობებს;

3. საქართველოს ინოვაციური პოლიტიკის მთავარ ქვაკუთხედს უნდა წარმოადგენდეს უცხოეთის სამრეწველო ინოვაციების მიღებაში იმ კომპანიებზე დახმარება, რომელთაც ორგანიზაციული თუ ფინანსური პრობლემების გამო, არ შეუძლიათ მათთვის სასურველი პროგრესიული ინოვაციების დამოუკიდებლად შექმნა;

4. საქართველოს ხელისუფლების მხრიდან ინოვაციურ კომპანიებზე დახმარების გაწევა უნდა უკავშირდებოდეს მსოფლიოში მიმდინარე ინოვაციური პროცესების შესახებ მათთვის საჭირო ინფორმაციის მიწოდებას, სტანდარტების დამუშავებას, მათი დაცვისა და სამრეწველო პროდუქციის ხარისხის კონტროლს.

ლიტერატურა:

1. **სამადაშვილი ა.** სამეწარმეო და ტექნოლოგიურ ინოვაციათა მენეჯმენტი. გამომცემლობა „ტექნიკური უნივერსიტეტი“, თბილისი, 2009.გვ. 239 {**A Samadashvili.** Management Entrepreneurial and Technological Innovation. Publishing House «Technical University», Tbilisi, 2009. pg. 239};
2. **S. Maital** Executive Economics, FREE PRESS, 1995;
3. **Paul Trott** “Innovation Management and New Product Development”, Third Edition, Prentice Hall, 2004
4. “Building of Knowledge Economies: Advanced Strategies for Development”, WBI Development Studies, The World Bank, Washington, D.C., 2007]
5. Hans-Peter Martin, Herald Shumann “Die Globalisierungsfalle”, Rowohlt Verlag GMBH, 1996.